

мифов являються плодотворною ґрунґою для їх редуґції в площину психоаналіза.

Ключевые слова: *мифология, психоанализ, инстинкты, либидо, славянские мифы, бессознательное, архетипы*

STUDY SLAVIC MYTHS IN THE CONTEXT OF PSYCHOANALYSIS SIGMUND FREUD

V. Kulenko, Y. Tovstenko

Annotation. *We investigate a series of ancient Slavic myths in the context of psychoanalysis by Z. Freud. Based on these provisions Freud's motives are deeds of heroes of myths. This study allows you to track the formation of layers at the unconscious archetypes of consciousness Slavs. Myths in concentrated form are reflecting the common idea of the ancient people about world, man, good and evil, right and wrong and more. Myths it is a common basis for mental modern national unity and ethnic groups, including for the Ukrainian nation. Dualism and myths cutting idem potency of entailment style is fruitful ground for applying the method of psychoanalysis and its reduction results in a plane today.*

Keywords: *mythology, psychoanalysis, instincts, libido, Slavic myths, unconscious, archetypes*

УДК 316.46.058.4 "652" : 168.522

АНТИЧНИЙ ІДЕАЛ АВТОКРАТІЇ ПОЛІСУ В КУЛЬТУРОЛОГІЧНІЙ ПЕРСПЕКТИВІ

***Т. М. МИСЮРА, кандидат філософських наук, доцент
Національний університет біоресурсів
і природокористування України***

Анотація. *Проаналізовано античний ідеал автократії полісу. Обґрунтовується міра залежності приватного від публічного та теоретичні стратегії її осягнення.*

Ключові слова: *антична культура, поліс, античний ідеал, автократія, свобода, демократія*

Загадка занепаду блискучої античної цивілізації бентежила і продовжує бентежити багатьох дослідників культури. Одним з найбільш яскравих показників занепаду античної культури стала перевага сільського способу життя над міським. Ненависть до Римської імперії проявляється саме у люті проти Великого міста, яке, за стародавньою традицією, втілює у собі вмістилище гріхів. Так, в Одкровенні Іоанна Богослова увічнені ним апокаліпсичні бачення є вираженими на пергаменті мріями про справедливу та страшну відплату, яку небо зобов'язане обрушити на Вавілонську блудницю, що зневажила світ: «... упав великий Вавілон, зробився житлом демонів і сховищем усякому духові нечистому, притулком всякої нечистої і огидної птиці, бо лютим вином розпусти своєї він напоїв всі народи. І земні царі з ним розпусту чинили, а земні купці збагатіли від сили розкоші його. І почув я інший голос із неба, який говорив: вийди від нього народе мій, щоб не брати участі вам в гріхах його, ... бо гріхи його аж до неба, і Бог згадав про неправди його. Дайте йому так, як і він вам платив, і удвічі завдайте за вчинки його; в чаші, що нею він вам наливав, приготуйте йому вдвічі» (Одкр. 18:2-6).»

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дану проблематику в своїх роботах розробляли Ж. Бодрійяр, М. Вебер, Е. Гіббон та багато інших сучасних мислителів.

Метою дослідження є проведення аналізу античного ідеалу автократії полісу, а також обґрунтування ступеню залежності приватного від публічного і теоретичної стратегії її осягнення. Більш того, необхідним є пояснення, наскільки логіка становлення розвитку античності пов'язана з міською культурою і не є формою занепаду міського середовища, зовнішньою причиною щодо грецького і римського інваріантів культури.

Результати дослідження та їх обговорення. Безумовно, місто існувало і до часів античності. Але ми вважаємо, що саме зазначена нами культурна епоха була небайдужою до міської форми існування. Мається на увазі, що формування міста є не тільки результатом економічних і політичних закономірностей (як це, переважно, було характерно для східних цивілізацій), але і всіма формами культури, які послідовно набувають вид міського простору.

Перетворення демократичного полісу в імперію є закономірністю, яку можна простежити і у Стародавній Греції, і в Римі. Разом з розгортанням машини військової експансії її цілі змінюються: якщо на початку існування античного міста головна мотивація громадян міста була в розширенні земельної власності, то поступово прогресує роль війни як способу полювання на рабів. Дешевизна рабської праці зумовлює розорення дрібного селянства і

воно прямує до міста, де живе на правах черні, що існує на дотаціях. Даний соціальний прошарок грає свою роль у загальній справі охорони рабів, але вже не взмозі вести нові завойовницькі війни, а отже, забезпечувати новий потік рабів. Громадянська демократія, що виникла на рівному землеволодінні та військовій експансії, вичерпує свої внутрішні ресурси. Античний поліс перетворюється на імперію.

Однак, зазначає М. Вебер, в період Римської імперії ми застаємо істотні зміни. Великі маєтки з успіхом домагаються незалежності від громади; з розширенням завоювань імперії на європейському континенті центр ваги все більше переноситься всередину країни, і тому все більше рекрутів виходить з аграрних кіл населення. А в той же час у великих землевласників, цих «аграріїв» давнини, зростає й інтерес до державної політики [3].

Дуже часто поряд з містами з'являються «saltus» і «territoria», тобто такі адміністративні округи, в яких місцевою владою був поміщик, на кшталт власників лицарських помість Східної Німеччини. З поміщика держава отримувала податки. Він виплачував їх за своїх «підданих» і потім збирав їх з них. Поміщик визначав і рекрутів з підвладного йому населення. Таким чином, поступово в надрах античного суспільства формувалася нова система суспільних відносин, яка замінює рабів на колонів.

Це був переворот в житті нижчих верств суспільства: їм були повернені сім'я та власність. М. Вебер справедливо відзначає, що саме ця зміна стала ключовою для переможного ходу християнства. Тим часом, як раб піднімається соціальною драбиною до стану невольного кріпосного селянина, колон же спускається до стану вічно зобов'язаного селянина. Це відбулося тоді, як його повинності стосовно пана все більше набували характеру робочих повинностей. За цими змінами в економічному стані колонів відбулись відповідні зміни і в правовому відношенні, які й визначили їхню роль у маєтку як робочої сили. Ця трансформація остаточно закріпила прив'язку до землі [3].

Великі маєтки поривають свій зв'язок з міським ринком. Відповідно до цього маса середніх і маленьких міст все більше втрачає ґрунт, який живив їх господарське життя, втрачаючи можливість обміну праці та продуктів з навколишніми маєтками. Тому й приходять у занепад міста, як це видно навіть з тих темних і уривчастих юридичних документів, які дійшли до сучасності від останньої епохи імперії.

В результаті зникло місто як особливе адміністративно-правове поняття, воно взагалі не відоме в епосі Каролінгів. Помістя – ось відтепер головні носії культури, зокрема, і монастирі. Землевласники виконують політичні функції; найбільший

землевласник, сам король – сільський вахлак і неук. Його палаци (пфальці) знаходяться в селі, у нього немає резиденції - це правитель, який заради свого прожитку подорожує навіть більше, ніж сучасні монархи, оскільки живе тим, що переїжджає з одного палацу до іншого і споживає там те, що є. Дуже барвисто ці процесії описані у роботі Ж. Ле Гоффа «Цивілізація середньовічного Заходу» [8]. Цей автор підкреслює, що зникли навіть чіткі кордони держави, які переміщувались разом з рухом короля та його дружини за оброком.

Отже, з припиненням обміну занепадають античні міста, які блищали мармуром і разом з ними всі духовні багатства, які були набуті в них, мистецтво та література, наука і витончене античне торгове право.

Лише коли на основі вільного поділу праці та обміну у середні століття знову виникло місто, коли перехід до народного господарства підготував громадянську свободу і зруйнував зовнішні і внутрішні середньовічні авторитети, тоді древній велетень піднявся з новою силою і разом із собою показав світові також і духовні скарби стародавнього світу, які заклали основи сучасної громадянської культури. Тобто, середньовічне місто виникає наприкінці зазначеної доби. Наприклад, К. Іванов пише про середньовічне місто XV століття [4, с. 343], тобто це вже «пізнє середньовіччя», якщо користуватися терміном Ж. Ле Гоффа [8, с. 244].

Питання полягає у тому, наскільки античне місто можна назвати цілісним культурним феноменом. Адже відмінність давньогрецьких міст і Риму очевидна. На відміну від італійських народів, у будь-якому грецькому полісі б'ється серце всієї Еллади, і в кінцевому рахунку, взяти гору над його колективною свідомістю може тільки те, що не чуже для її єдиного духу культури. Справедливо і зворотне: міфологеми, які народжувалися в античному місті, мали всі шанси стати елементом загального менталітету – особливо, якщо мова йде про таку близьку будь-якій етнічній спільноті рису, як власна винятковість. Все, властиве Афінам, було притаманне будь-якому іншому місту, що переступило критичну межу завоювань, через яку його розвиток стає незворотнім.

Самі давньогрецькі міста були достатньо різними. Античне місто – це зовсім не груба, жорстока і до межі мілітаризована Спарта і, звичайно ж, не витончені, але настільки ж войовничі, інтелігентні Афіни. Може це й парадоксально, але взяті самі по собі, обидва ці поліси-левіафани не були геть нічим особливим – вже хоча б тільки тому, що не існували один без одного. Вони поставали свого роду суперечливим сплавом, який поєднав у собі взаємовиключні доміанти, що визначали анатомію і самий дух обох держав. Всі

державні кордони і відстані, що постали між ними, у дійсності були чимось віртуальним – справжня ж реальність, що складала саму суть їх буття, полягала в нерозривній спорідненості. Навіть непримиренна ворожнеча, яка роз'єднала обидва поліси, як, і та, що відчувалася до них чи не всією Грецією, анітрохи не заважала формуванню цього складного, суперечливого і, разом з тим, цілісного поєднання.

Розв'язання конфлікту, що зрів, диктувало необхідність мобілізації всього, що може служити перемозі, і будь Греція державно-політичних монолітом, можливо, їй була б уготована зовсім інша доля. Однак, на землях Древньої Еллади, існувало безліч карликових державних утворень. За оцінками фахівців, на території, зайнятій еллінами, існувало близько двох тисяч дрібних держав, що звичайно склалися з одного міста з прилягаючими до нього ланами або сільськими поселеннями.

Кожна така держава-місто користувалася повною політичною незалежністю або принаймні прагнула до неї і всіма силами відстоювала її, тільки ця мікроскопічна ділянка і була справжньою вітчизною для її мешканців; всі інші елліни були іноземцями і взаємні відносини між державами були міжнародними. Пелопоннеська війна і поневолення македонцями стало закономірним підсумком розвитку розчленованого серця Еллади.

На відміну від міст Греції, Риму стало під силу набути статусу гегемона спочатку Італії, потім і всього Середземномор'я, а врешті-решт і всього цивілізованого на той момент світу. Немалу роль у цьому процесі відіграла віра в представницький характер демократії. В Афінах керівна роль належала народним зборам, у Римі ж народ (тобто сукупність повноправних римських громадян) лише формально вважався носієм верховної влади. Для реалізації його прав існували три види комицій (народних зборів): куріатні, центуріатні і, нарешті, трібутні. Опосередуючий характер цивільних законів дав більш продуктивний результат, а отже, інший масштаб дій для міста надавши йому можливість претензії на вічність [8, с. 45].

Наступна принципова відмінність грецького і римського міста – в етнічній неоднорідності Риму. Залучення до складу міського населення явно ворожих йому мас, які вклонялись іншим богам, виконували інші обряди, дотримувались інших традицій, ускладнювало ситуацію. Для Риму була недосяжною та ступінь етнічної єдності вільнонароджених, яка відрізняла Афіни від цього, а отже, про єдину культуру довгий час говорити не доводилося. Внаслідок цього він не знав того дивного громадянського духу, який вперше пробуджується саме в Греції. Отже, немає нічого дивного в тому, що Рим не знає тієї міри демократизації, яка відрізняє Афіни.

При всій несхожості і протилежності ті самі причини формують тип державного устрою як грецького полісу, так і Риму. Як в грецькому полісі, так і в Римі стару структуру державного управління підривають масштаби завоювань: і тут, і там їх загальна маса долає критичну межу, за якою забезпечення підконтрольності вимагає формування зовсім інших політичних інститутів. Соціальна база придушення переможених потребує значного розширення, а це означає, що, як і Греція, Рим постає перед вибором форм державного устрою і, певною мірою, участі своїх громадян в управлінні державою.

Колишній центр влади, що спирався на обмежений військовий контингент, виявився не взмозі забезпечити належну покору і порядок, тому виникає необхідність розподілу владних повноважень, щоб забезпечити їх оперативну реалізацію. Це тільки там, де лінія фронту має чітко визначений контур, що розділяє протиборчі сторони, можлива і необхідна організація боротьби з єдиного центру. І структура державного управління має бути реформованою в цьому напрямі.

Візьмемо до уваги і ту обставину, що оточений ворогами Рим, так само, як і великі міста Греції, для забезпечення свого місця під сонцем гостро потребував тотальної мобілізації всіх своїх ресурсів.

Словом, античне місто вже на зорі свого сходження до військово-політичного панування над ойкуменою потребує реформування свого політичного устрою ліквідації режиму особистої влади. Але в Римі фактичним джерелом влади стає становище, коли владні структури мають успішне здолання головних труднощів військового часу.

Отже, Рим – це вже новий рівень військової експансії, який вимагає мобілізації набагато більших коштів, ніж ті, які надавали імпульс грецькому полісу. Тим часом, масштаб будь-яких завоювань в кінцевому рахунку визначається тільки одним чинником – кількістю живої праці, яку можна залучити до його забезпечення. Так було у всі часи, і особливо в ті, коли науково-технічна перевага Заходу ще не починала складатися. Нескінченне накопичення рабів неможливе, бо це занадто вибухонебезпечна ситуація, адже вже Спарта усвідомила необхідність поставити межу для їх максимальної кількості. А значить, і межу для меж своєї влади. Ставитися до цього як до однієї з легенд не можна, бо долання критичної межі загальної чисельності рабів, які постійно стикаються зі світом вільних, і справді здатне поставити під загрозу існування полісу. Адже запорука його військових перемог, а значить і запорука самого існування полісу як суверенного державного утворення – в єдності державної віри, але саме цей моноліт патріотичної свідомості і розмивається

неконтрольованою інфільтрацією чужого елемента, якому до того ж глибоко вороже все, чому вклоняється місто [9, с. 175].

Горизонти підвладного Риму світу народжують не тільки досвід, але ще й глибоку політичну мудрість, нове розуміння таємниці світової влади, справжнього сенсу державності. Ми бачили, що один з вимірів цих начал відкрився ще Олександрю: все те різноманітне, що увійшло до створеної ним імперії має бути не просто асимільоване нею, але перетворено на новій основі. Ані меч, ані батіг, ані навіть все це разом взяте вже не зможе забезпечити рівновагу і життєстійкість цього строкатого різномовного конгломерату, потрібні глибокі структурні перетворення всього устрою нової імперії. Але важливим виявилось інше: державні починання Олександра зустріли найбільш різкий і рішучий протест, який довелося приборкувати силою зброї. У той час, як він мріяв про новий світ, який був би скріплений не тільки єдиною владою і єдиним законом, а й єдиною культурою, яка увібрала б в себе найкраще, що було у всіх народів, його колишніх друзів ображала сама думка про можливість знищення тієї прірви, що мала б навічно відокремлювати переможців від переможених. Еллінізм не зовсім відповідав цим ідеалам, але при цьому він став тим новим культурним синтезом, який живив античну цивілізацію ще майже тисячоліття.

Саме ця здатність приносити додаткові дивіденди Вічному місту і є однією з головних складових тієї напівмістичної аури, яка постійно огортала античний поліс, легітимувала його сакральність.

Без винятку все – і те, що народжується в цьому унікальному місті, і що виробляється ним самим, і що чесним обміном потрапляє до нього з усіх околиць, певним чином опиняється в його нероздільному володінні – постає як прямий результат власних зусиль його громадян. А значить, це вони самі виявляються природними носіями атрибутивної властивості, притаманної лише для небагатьох, – отримувати куди більший ефект від вкладеної праці, ніж всі інші, що, на перший погляд, намагаються робити те ж саме. Створюється ілюзія, що це магія переможного міста і власні заслуги його талановитих мешканців виділяють їх із загального ряду звичайних посередностей. Це вони самі більш організовані і раціональні, більш працелюбні і працездатні, більш дбайливі та розумні, а отже, і велика віддача – це цілком закономірний і прогнозований результат їх власних зусиль. Зрозуміло, такий результат не може не збільшувати повагу громадян міста до самих себе, до своєї праці, їх гордість за рідне місто, ревну віру у всі його інститути, не може не породжувати священний трепет перед його законом.

Небезпечною зброєю стає тепер грецька трагедія і «римський міф». Їх функція – не тільки мобілізація додаткового морального ресурсу свого табору, але і пряма деморалізація супротивника, формування в його рядах проримської партії, тієї «п'ятої колони», яка, не беручи участі в безпосередньому військовому протистоянні, вже самим фактом свого існування справляє потужний тиск на ворога, сприяє істотному послабленню його зусиль.

Класичним прикладом тут стає ідеологія Вічного міста. Протягом довгої історії перетворення Риму з глухого поселення, розташованого десь на самому узбіччі цивілізації, на світову державу, – ідеологічне забезпечення її завоювань зазнає досить складної еволюції. На початку шляху Рим, діючи під керівництвом певного глибинного державного інстинкту, взагалі не бачить потреби в жодних поясненнях своєї зовнішньої політики. Сила – ось єдиний його аргумент. Проте, з виходом на загальноіталійську арену, в його риториці починає виразно розпізнаватися затвердження законного права римського народу і щодо приборкання своїх віроломних сусідів, і щодо необхідності забезпечення власної безпеки. Багато хто знаходить тут моральне виправдання територіальних завоювань, але в будь-якому виправданні завжди присутня прихована форма визнання провини. На заході республіки в патетиці Тита Лівія Рим взагалі позбувається будь-яких виправдань, грандіозна праця історика Вічного міста слугує утвердженню досконалої природності такого стану речей, за якого народ, що походить від самого Марса, підкорює всі інші народи і закликає їх покірно зносити римську владу. З Вергілієм державний міф підноситься до проголошення всесвітньо-історичної місії світодержавного Риму, сутність якої полягає в тому, щоб упокорювати гордовитих і підносити покірних, перебудувати весь всесвіт на нових засадах моралі, розуму і права, і постати над ним верховним владикою і суддею.

І чим більша роль надається Риму, як основі, яка цивілізує все, що підпадає під його владу, тим більше дезорганізації й хаосу стає на периферії підвладних земель. Ця обставина робить, по суті, всю периферію законним об'єктом його перетворюючого впливу. Велике місто усвідомлює своїм не тільки моральне право, але й прямим обов'язком вершення суду над усім своїм оточенням.

Захоплюючи все нові й нові землі, Рим і справді прагнув до впровадження тут міцного стабільного миру; його заклик до громадянського порядку поєднувався з долученням завойованих народів до благ цивілізації, до того ж, він надавав їм доволі широку культурну автономію і практично не знеохочував їх ідентичність. До того ж, з часом на завойованих ним територіях починав втілюватись

його закон, а значить, він здійснював своє панування вже не тільки мечем, адже сприйняття закону не відбувається непомітно у суспільній свідомості. Залишається підсвідоме відчуття правильності, правоти, справедливості затвердженого порядку речей. Це тягне за собою ту парадоксальну обставину, що навіть протест відтепер може розвиватися тільки в тих формах, які насправді служать подальшому його зміцненню. Зауважимо, що навіть повстанці, що почали союзницьку війну 91–88 рр. до н. е., мріючи про справедливе влаштування Італії, в дійсності копіювали у своїх програмних настановах всі інститути Риму.

Антична культура є, перш за все, культурою міською. Місто було носієм як політичного життя, так і художнього. В економічному відношенні древньому світу притаманна, принаймні на початку історичного періоду, та форма господарства, яку ми тепер звикли називати «міським господарством». Стародавнє місто в еллінську добу в істотних рисах не відрізняється від середньовічного міста.

Спочатку економічною основою античного міста також був обмін продуктів, що відбувався на міському ринку. Цей обмін безпосередньо від виробника до споживача, попит без підвозу ззовні. Ідеал Аристотеля (автаркія, самодостатність) міста був здійснений у більшості еллінських міст.

Правда, на цьому фундаменті місцевого господарства ще в сиву давнину виникла міжнародна торгівля, яка обіймала значні простори і поставляла велику кількість товарів. В історії ми чуємо саме про ті міста, де кораблі були носіями цієї торгівлі.

На цьому незайманому ґрунті натурального господарства обмін пустив ще досить неглибоке коріння: він виникав лише у вигляді тонкого зовнішнього шару високоцінних благородних металів, бурштину, дорогих тканин, деяких залізних та гончарних виробів, які дійсно виявлялися предметом постійної торгівлі; здебільшого це були предмети розкоші, які своєю високою ціною окупають дорожнечу транспорту. Такого роду торгівля взагалі не має нічого спільного з сучасним обміном. Це так само, якби тепер торгували тільки шампанським, шовком та іншим товаром, тим часом як торгова статистика засвідчує, що нині потреби мас виражаються великими цифрами торгового балансу.

Перикл у промові над могилами воїнів, які першими полягли в Пелопонеській війні, говорив, що в Афінах кожен може жити, як хоче, але з точки зору сучасної людини це було зовсім не так. Античний поліс – і тільки він – розпоряджався рабами. Але його влада не обмежувалася тільки ними – він мав право практично повністю розпоряджатися кожним окремим своїм громадянином. Місто суворо карало погане ведення господарства, марнування успадкованого

військового наділу, порушення подружньої вірності, погане виховання сина, погане поводження з батьками, безбожництво, гординю та будь-яку поведінку, яка могла становити небезпеку для військового та цивільного порядку і накликати на державу гнів богів, що протегують їй. Отже, ніщо з особистого життя не було приватною справою.

Так само класичний античний поліс повністю розпоряджався майном своїх громадян. В умовах класичного рабовласництва будь-яка власність була державною, приватна ж розглядалася як деяке відхилення від неї і розвивалася лише як підпорядкована їй, тому право окремого індивіда обмежувалося лише простим володінням (*possessio*). Це зумовлювало багато втрат. Так, наприклад, при несплаті боргу поліс власною владою віддавав у заставу кредитору майно боржника (а то й взагалі продавав у рабство його самого). Під невсипущим державним контролем знаходилося кожне досить значне майно і демократичний режим ніколи не соромився накладати на нього свою руку. Безліч різних літургій (громадських обов'язків) обтяжувало громадянина: спорядження військових судів, призначення і зміст їх командного складу, улаштування великих свят, примусові позики у разі необхідності. Нарешті, громадянин був зобов'язаний брати участь у еклесії, суді присяжних, тощо і ніхто не мав права ухилятися.

Таким чином, кожний громадянин перебував на постійній службі в своєму місті, якщо не посідав довічно певну посаду. Але, насамперед, він був солдатом (так в епітафії Еврипіда було зазначено, що він учасник битви при Марафоні, а не видатний трагик), а значить, був зобов'язаний брати участь у всіх військових заходах, які здійснювало його місто. Втім, навіть у мирний час він не мав права забувати про свій військовий обов'язок і тому в епоху розквіту полісу більшу частину свого дозвілля громадянин проводить у гімнасії. Гімнасій, за словами Павсанія, давньогрецького письменника II ст., який залишив нам «Опис Еллади» (свого роду путівник по найбільш визначних місцях пам'яток архітектури і мистецтва Греції), був у кожному місті, його просто не могло не бути, він входив до так званого обов'язкового мінімуму (джерела води, ринку, театру), який громадянин повинен був мати у своєму розпорядженні.

ВИСНОВКИ

Таким чином, про особисту свободу, про необмежене приватне життя не могло бути й мови. Там, де іноді зустрічалася деяка розкутість поведінки, як, наприклад, в Афінах часів занепаду, позначалася швидше слабка ефективність міської поліції. Отже, не

було б перебільшенням сказати, що багато рис тоталітаризму з усією виразністю виявляються в організації полісного життя. Ми знову переконуємося у тому, що античне місто домагається тотальної мобілізації кожного свого громадянина і лише випередження всіх у темпах цієї мобілізації дозволяє йому не тільки вижити в умовах безперервної війни всіх проти всіх, але і перемагати.

Отже, ідеал свободи для античності – це, у першу чергу, свобода свого полісу, і тільки по-друге – характеристика особистого статусу людини, окремого громадянина. Напевно, і з цієї причини особиста свобода у тих її формах, у яких вона сприймається сучасною свідомістю, була майже невідома елліну. Тому автократія, насамперед, виражалася у праві поліса володарювати над своїми громадянами.

Список літератури

1. Андреев, Ю. В. Раннегреческий полис [Текст] / Ю. В. Андреева. – СПб.: Гуманитарная академия, 2003. – 448 с.
2. Бодрийяр, Ж. Город и ненависть [Текст] / Ж. Бодрийяр; [Пер. с фр. Н.И. Левицкой]. – М.: Логос, 1997. – С. 107–116.
3. Вебер, М. Город [Текст] / М. Вебера; [Пер. с нем. М.И. Левиной]. – М.: Юрист, 1994. – С. 447–456.
4. Иванов, К. Многоликое Средневековье [Текст] / К. Иванов. – М.: Алетейа, 1996. – 432 с.
5. Гиббон, Э. История упадка и разрушения Римской империи [Текст] / Э. Гиббон. – М.: Наука, 2006. – 606 с.
6. Левек, П. Эллинистический мир [Текст] / П. Левек. – М.: Наука, 1989. – 252 с.
7. Ле Гофф, Ж. Цивилизация средневекового Запада [Текст] / Ж. Ле Гофф; [пер. с франц. И.Эльфонд]. – М.: Прогрес-Академия, 1992. – 373 с.
8. Фролов, Э. Д. Греция в эпоху поздней классики [Текст] / Э. Д. Фролов. – М.: Гуманитарная академия, 2001. – 602 с.;
9. Чернышов, Ю. Г. Социально-утопические идеи и миф о «золотом веке» в древнем Риме [Текст] / Ю. Г. Чернышов. - Новосибирск: изд-во Новосибирского университета, 1994. – С.35-40.

References

1. Andreev Yu.V. (2003). Rannegrecheskiy polis. [Early Greek polis] Gumanitarnaya akademiya, 448.
2. Bodriyyar, Zh. (1997). Gorod i nenavist. [City and hatred] Logos, 107-116.
3. Veber, M. (1994). Gorod. [City] Yurist, 447-456.

4. Ivanov, K. (1996). Mnogolikoe Srednevekove. [Multifaceted Middle Ages] Aleteya, 432.
5. Gibbon, E. (2006). Istoriya upadka i razrusheniya Rimskoy imperii. [The History of the Decline and Fall of the Roman Empire] Nauka, 606.
6. Levek, P. (1989). Ellinisticheskiy mir. [Hellenistic world] Nauka, 252.
7. Le Goff, Zh. (1992). Tsvilizatsiya srednevekovogo Zapada. [The civilization of the medieval West] Progres-Akademiya, 373.
8. Frolov, E.D. (2001). Gretsia v epohu pozdney klasiki. [Greece in the era of the late classical] Gumanitarnaya akademiya, 602.
9. Chernyishov, Yu.G. (1994) Sotsialno-utopicheskie idei i mif o «zolotom veke» v drevnem Rime. [Socio-utopian idea and the myth of the "golden age" in ancient Rome] Izd-vo Novosibirskogo universiteta, 35-40.

АНТИЧНЫЙ ИДЕАЛ АВТОКРАТИИ ПОЛИСА В КУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКОЙ ПЕРСПЕКТИВЕ

T. Мисюра

Аннотация. *Анализируется античный идеал автократии полиса. Обосновываются степень зависимости частного от публичного и теоретические стратегии ее постижения.*

Ключевые слова: *античная культура, полис, античный идеал, автократия, свобода, демократия*

THE ANCIENT IDEAL OF AUTOCRACY IN THE CULTURAL POLICY PERSPECTIVE

T. Mysyura

Annotation. *In the article the ancient ideal of autocracy policy. Depending justify as public and private on its theoretical comprehension strategies.*

Keywords: *ancient culture, policy, antique ideal, autocracy, freedom, democracy*